

ZASLUŽNI PROFESOR DR. BORUT BELEC: POMEN NJEGOVEGA DELA ZA RAZVOJ MARIBORSKE IN SLOVENSKE GEOGRAFIJE

Karmen Kolnik

Dr., prof. geografije, red. prof
Oddelek za geografijo
Filozofska fakulteta
Univerza v Mariboru
Koroška cesta 160, SI – 2000 Maribor, Slovenija
e-mail: karmen.kolnik@um.si

Eva Konečnik Kotnik

dr., docentka, prof. geografije in zgodovine
Oddelek za geografija
Filozofska fakulteta
Univerza v Mariboru
Koroška cesta 160, SI-2000 Maribor, Slovenija
e-mail: eva.konecnik@um.si

UDK: 929Belec B.:91

COBISS: 1.02

Izvleček

Zaslужni profesor dr. Borut Belec: pomen njegovega dela za razvoj mariborske in slovenske geografije

Predstavitev profesionalne poti zaslužnega profesorja Univerze v Mariboru dr. Boruta Belca in pomena njegovega dela za razvoj mariborske in slovenske geografije, pa tudi širše z mednarodno odmevnostjo le-tega, je po eni strani zaradi raznolikosti in bogastva njegovega raziskovalnega in pedagoškega dela zahtevno, po drugi strani pa ob številnih preteklih zapisih njegove ustvarjalnosti tudi izziv, kako predočiti kaj novega. Pričujoči zapis je zato ne le prikaz bibliografskih informacij, temveč je ilustriran tudi z razmišljanji dr. Belca, ki so bila zapisana ob intervjuju z jubilentom sredi meseca oktobra 2015. V štirih tematskih sklopih (izobraževanje, kariera, raziskovanje in pedagoško delo) so med drugim tudi zaokrožene ugotovitve o njegovem delu in pomenu.

Ključne besede

Borut Belec, geografija, intervju, bibliografija

Abstract

Professor Emeritus Dr. Borut Belec: the importance of his work for the development of Maribor and Slovenian geography

Presentation of the professional career of Professor Emeritus of the University of Maribor dr. Borut Belec and the importance of his work for the development of Maribor and Slovenian geography, as well as the broader international audience thereof, is on one hand very complex because of the diversity and richness of its research and teaching results, and on the other hand very challenging how to visualize something new because of the many previous records. The present record is therefore not only a display of bibliographic information, but it is also illustrated with the reflections of Professor, which were recorded at an interview with the Jubilant in mid-October 2015. The four themes (education, career, research and teaching) are among other well-rounded findings, that described his work and importance.

Key words

Borut Belec, geography, interview, bibliography
Uredništvo je članek prejelo 30.11.2015

1. Uvod

Odločitev članov Oddelka za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, da ob desetletnici izhajanja znanstvene Revije za geografijo, njeno jubilejno številko posvetijo dr. Borutu Belcu, enemu izmed ustanoviteljev in utemeljiteljev tega oddelka, je bila sprejeta ne le soglasno, temveč tudi z navdušenjem, saj časovno sovpada z njegovo petinosemdesetletnico rojstva. Zaslužni profesor dr. Borut Belc ni bil le dolgoletni sodelavec, mentor in učitelj članov oddelka, s svojim delovnim elanom in življenjsko energijo je bil in je še vedno tudi njihov raziskovalni in pedagoški navdih.

Pričujoči sestavek smo razdelili na štiri tematske sklope, v katerih smo sledili sledečim ciljem:

- predstaviti začetek profesionalne poti dr. Boruta Belca oz. njegovo odločitev za izobraževanje ter prve mentorske vplive prof. dr. Antona Melika in prof. dr. Svetozarja Ilešiča z Oddelka za geografijo nekdanje Prirodoslovno-matematične-filozofske fakultete v Ljubljani;
- izpostaviti pomen njegovega obgeografskega kariernega udejstvovanja, katerega posledica je med drugim ustanovitev mariborskega Oddelka za geografijo in Pedagoške akademije, nato pa tudi Pedagoške fakultete;
- povzeti razvoj njegovega raziskovalnega dela na področju geografije ter intenzivnega mednarodnega sodelovanja;
- podati njegov pogled na prehojeno profesionalno pot, tako raziskovalno kot pedagoško, ki je pomembno vplivala na številne slovenske geografe, še posebej pa na razvoj mariborskega Oddelka za geografijo.

2. Metodologija

V nadaljevanju predstavljamo rezultate kvalitativne empirične raziskave, izvedene v oktobru 2015, katere namen je bil pridobiti poglobljen vpogled v delo in razmišljanja dr. Boruta Belca na omenjenih štirih ključnih področjih njegove profesionalne poti.

Za zbiranje podatkov smo uporabili metodo polstrukturiranega intervjuja v kombinaciji z analizo obstoječih objavljenih in osebnih, neobjavljenih gradiv prof. Boruta Belca. Z biografsko-analitičnim pristopom oz. s pomočjo poizvedovanja in spodbujanja samorefleksije smo želeli pridobiti in deloma ustvariti pregled posebnosti profesionalnega razvoja iz lastne perspektive intervjuvanca. Poglavitni namen tega je torej razumeti in izpostaviti specifične posameznikove profesionalne poti in ne težnja k posploševanju (Cladinin in Connolly 1995; Beverley 2000). Posamezne ugotovitve ponazarjamo in utemeljujemo z besedami jubilaranta v prvi osebi, saj se tako lahko iz njih razbere odnos, občutje dr. Belca do posamezne tematike.

3. Izobraževanje

Prof. dr. Borut Belc, redni profesor in zaslužni profesor Univerze v Mariboru, se je rodil 13. januarja 1931 v Mariboru, svoja otroška leta je ob starših, ki so bili učitelji, preživel v Ljutomeru. Po končani klasični gimnaziji je študiral geografijo na Prirodoslovno-matematično-filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je diplomiral leta 1955. Doktorat geografskih znanosti si je pridobil leta 1965 na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, naziv docenta za geografijo leta 1967 in naziv izrednega

profesorja za geografijo leta 1974 na isti fakulteti. Leta 1977 je pridobil naziv rednega profesorja za geografijo.

Na vprašanje zakaj se je odločil za študij geografije dr. Belec pojasni, da je to: »...morda delno tudi naključje, saj sva se na dan vpisa pred vrati fakultete srečala z do tedaj bežnim znancem Božidarjem Kertom, se pogovarjala o svojih različnih namenih in nato skupaj pristala na geografiji za naslednjih 50 let«. (Kolnik in Konečnik Kotnik 2015).

V času dodiplomskega študija je Borut Belec deloval pod mentorstvom in vplivom dr. Svetozarja Ilešiča ter dr. Antona Melika. Oba sta želela, da po diplomi nadaljuje delo na oddelku za geografijo kot asistent ter sta ga k temu tudi spodbujala. Nazadnje je pri bodočem diplomantu: »... pretehtala fizično-geografska raziskovalna razvojna težnja, ki je bila takrat v Sloveniji zelo aktualna«. Svoje sodelovanje s prof. Ilešičem je nadaljeval tudi pri pripravi doktorata, kar pa ni izključilo nadaljnjega raziskovalnega sodelovanja z dr. Melikom. Utemeljitelja slovenske geografije sta ga intenzivno vabila k sodelovanju na geografskem oddelku, kar sta izrazila tudi v svojih pismih (Kolnik in Konečnik Kotnik 2015).

Dobro veste, da sem Vas vedno kot svojega študenta zelo cenil predvsem zaradi velikega veselja, ki ga imate z geografskim znanstvenim delom ter prav tako zaradi resnosti in vestnosti pri tem delu. Vedno sem Vas želel spraviti v znanstven poklic in sem bil vesel, ko sem izvedel za svoječasno kombinacijo z mariborskim muzejem, ki se pa zanašala žalost ni posrečila. Osebnostno sem Vas večkrat imel za bodočnost tudi v mislih kot asistenta v našem inštitutu.

Slika 1: Izsek iz pisma dr. Svetozarja Ilešiča Borutu Belcu leta 1957.

Vir: Osebni arhiv B. Belca.

Za generacijo prof. dr. Belca je bilo v času študija ter kasneje podiplomskega in raziskovalnega delovanja značilno delo, ki ga danes v sodobnem svetu informacijsko-komunikacijske tehnologije ne zaznamo več in sicer gre za način zbiranja oz. nabiranje podatkov ter materialov za proučevanja: »... prenašanje arhivskih gradiv in dokumentov v velikih kovčkih s pristojnih uradov na dom, da smo jih ročno prepisovali in nato nazaj...«, njihovo večtedensko skrbno proučevanje in analiziranje; »...preračunavali pa smo s pomočjo mlinčka...« ter ročno prepisovanje in zapisovanje.

Prof. dr. Belec je bil v svoje delo intenzivno vpet tudi v prostem času in počitnicah, prav tako so mu pri tem pomagali družinski člani in prijatelji: »...zlasti žena Nada, ki je bila tudi razredna učiteljica in namestnica ravnatelja na eni od mariborskih osnovnih šol in je vedno imela posluš za moje delo...«. »Celo na svoj dopust v Pulo sem nesel inštrumente in material, da sem lahko meril zaobljenost prodnikov, saj smo bili časovno vezani na oddajo gradiv. Si lahko predstavljate, da s sabo na počitnice nesete nahrbtnik kamnov?« (V tem primeru je šlo za zgodnejšo raziskavo pod vodstvom Zavoda za raziskavo materiala in mentorstvom dr. Melika, op.

avtoric). Z vidika dostopnosti do informacij in možnosti njihove obdelave s pomočjo IKT prof. dr. Belec vidi prednosti, pa tudi posebne izzive za današnje raziskovalce, saj so sedaj viri enostavnejši na voljo, res pa je, da jih je tako kot v preteklosti potrebno znati poiskati in obvladovati. Posebno pomembno se mu zdi: »...dosledno navajanje virov ter s tem vrednotenje in spoštovanje znanja« (Kolnik in Konečnik Kotnik 2015).

4. Zaposlitve in kariera

Po diplomi je Borut Belec v letih od 1956 do 1959 služboval na klasični gimnaziji v Mariboru. V šolskem letu 1959/60 je bil zaposlen na OŠ Bojana Illica v Mariboru kot predmetni učitelj zemljepisa. V letih 1960 do 1962 je deloval kot kustos za antropogeografijo v Pokrajinskem muzeju v Mariboru. Leta 1961 je postal pogodbeni profesor na dislociranem oddelku ljubljanske Višje pedagoške šole v Mariboru, od leta 1963 do upokojitve leta 2000 pa je bil v rednem delovnem razmerju na Pedagoški akademiji in Pedagoški fakulteti v Mariboru. V letih 1971 do 1973 je bil namestnik predstojnika Združenja mariborskih visokošolskih zavodov, med leti 1973 in 1975 je bil dekan Pedagoške akademije, med leti 1977 in 1979 direktor VTO predmetni pouk, med 1976 in 1986 predstojnik Raziskovalnega inštituta, v letih 1986 in 1987 prodekan za raziskovalno dejavnost ter med leti 1987 in 1988 dekan Pedagoške fakultete. Večkrat je opravljal dolžnosti predstojnika Katedre za geografijo in Oddelka za geografijo in zgodovino.

Deloval je v različnih organih in komisijah Združenja mariborskih visokošolskih zavodov in Univerze v Mariboru, Raziskovalne skupnosti Slovenije in Inštituta za geografijo Univerze v Ljubljani, Geografskem društvu Maribor, Geografskem društvu Slovenije in Zvezi geografskih društev Slovenije kot član Nacionalnega komiteja.

Prof. Borut Belec je ob petdesetletnici ustanovitve Oddelka za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Mariboru leta 2012 v svojem nagovoru prisotnim poudaril, da »...z zadovoljstvom gledam na razvoj sedanje ustanove in njenih predhodnic, v katerih sem z mnogimi še živečimi ali preminulimi kolegi imel priložnost in čast sodelovati od samega začetka leta 1961« (Belec 2012). Med sodelavci, tako na področju geografije kot pri razvoju terciarnega izobraževanja, je prav gotovo izstopal dr. Vladimir Bračič, ki je bil eden glavnih pobudnikov za ustanovitev Pedagoške fakultete. V Prispevkih za zgodovino visokega šolstva v Mariboru je le-ta zapisal: »V življenje jo je priklicala le trmasta vztrajnost in prizadevnost predlagateljev, kričeče pomanjkanje predmetnih učiteljev in veliko razumevanje vodilnih ljudi v Mariboru ter republiških organih« (Belec 1981).

Število in kvalifikacijska sestava predavateljskega zbora Pedagoške akademije sta se postopoma spreminjala. Pogoji za zaposlitev so se močno zaostрили, saj so se morali učitelji kmalu (okoli leta 1970 op. avtoric) pisno zavezati, da bodo najpozneje v petih letih opravili magisterij ali doktorat, kar se je rezultiralo v skokovitem napredku izobrazbene strukture. Že od ustanovitve dalje je Pedagoška akademija načrtno razvijala raziskovalno dejavnost in leta 1975 ustanovila Center za razvoj in raziskovanje, kasnejši Znanstveni inštitut, katerega naloga je bila razvijati temeljno, aplikativno in razvojno raziskovalno delo tako na pedagoških kot na drugih znanstvenih disciplinah. V vseh je tudi zelo angažirano in tvorno deloval prof. dr. Belec.

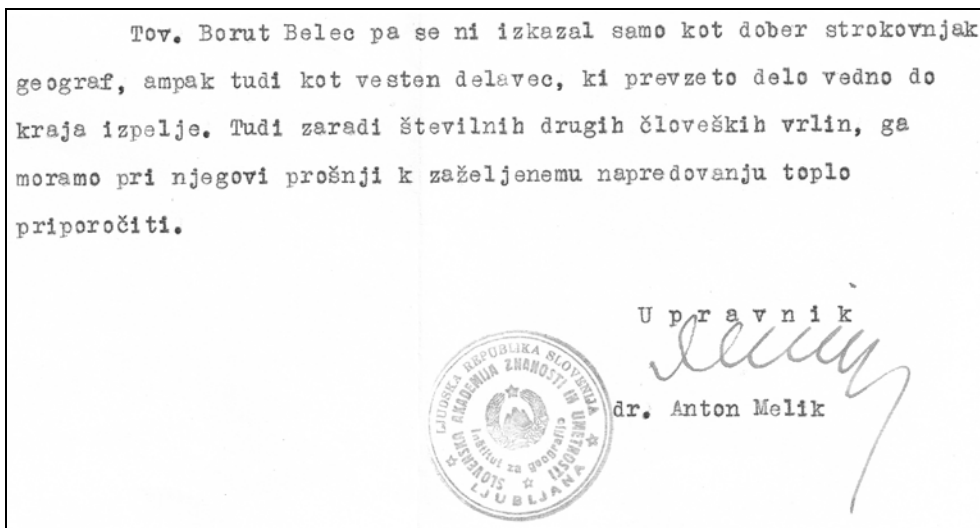
Slika 2: Seja sveta ZVZ, 3. 7. 1975 v tovarni IMPOL v Slov. Bistrici: razglasitev veljavnosti samoupravnega sporazuma o združitvi v Univerzo; v sredini dr. Vladimir Bračič, desno dr. Borut Belec, levo Miran Potrč.

Vir: Osebni arhiv B. Belec.

Pedagoška akademija je zelo zgodaj intenzivirala tudi medinstitucionalno in mednarodno povezovanje, posebej s Filozofsko fakulteto in Pedagoško akademijo v Ljubljani, z Visoko učiteljsko šolo v Szombathelyju in Pedagoško fakulteto Univerze Komenskega v Trnavi, Univerzo v Marburgu in Bayreuthu ter z drugimi ustanovami in prav dr. Belec je bil pogosto ne le pobudnik tega sodelovanja ampak vrsto let tudi njihov nosilec. »...in pri vsem tem, se niso oblikovala samo številna nova znanstvena spoznanja ali pa nove organizacijske oblike dela, temveč tudi mnoga dolgoletna strokovna in osebna prijateljstva.« (Kolnik in Konečnik Kotnik 2015).

3. Raziskovalna dejavnost

Prof. Borut Belec se skupaj s kolegi Božidarjem Kertom, Ludvikom Olasom, Mirkom Pakom, Severjem, Vladimirjem Bračičem, Mavricijem Zgonikom in Polajnarjem uvršča v povojno generacijo slovenskih geografov, ki so posebno pozornost namenili raziskovanju SV Slovenije. Vsi navedeni so se že v študentskih letih vključevali v raziskovalno delo. V prvem obdobju so se ukvarjali: »... zlasti s študijem terciarnih in kvartarnih akumulacij, proučevanjem proda in peska, ilovic in opekarništvu ter kartiranjem gramoznic in glinokopov v okviru Zavoda za raziskavo materiala. Pod mentorstvom dr. Melika in pod okriljem SAZU so sledile študije morfološkega razvoja oz. terasastega sistema v SV Sloveniji, Goriškega, Slovenskih goric, Haloz, Dravinjskih goric in pleistocenskih akumulacij Pomurske ravnine, Dravskega in Ptujkega polja« (Kolnik in Konečnik Kotnik 2015). Z nekaj starejšimi kolegi (npr. prof. dr. Vladimir Klemenčič, akademik prof. dr. Ivan Gams) je ta generacija bistveno prispevala k raziskovalnim proučitvam SV Slovenije. (Bračič 1991; Kert in Olas 2001; Pak 2010).

Slika 3: Izsek iz priporočilnega pisma dr. Antona Melika v letu 1962.

Vir: Osebni arhiv B. Belec.

V šestdesetih letih oz. v t.i. drugem raziskovalnem obdobju, se je: »... težišče raziskovalnega dela v slovenski geografiji preneslo na družbeno geografijo oz. na socialnogeografske raziskave z uporabo novih raziskovalnih pristopov in metod« (Kolnik in Konečnik Kotnik 2015). Ker je bila Slovenija takrat nezadostno proučena, je sledilo obdobje monografske usmeritve (Haloze, Ptujsko polje, Podpohorske gorice - Bračič, Dravsko polje - Pak, Osrednje slovenske gorice - Kert, Ljutomersko - Ormoške gorice in Mursko polje - Belec, Dravska dolina - Zgonik, demografske študije Prekmurja - Olas, zunaj severovzhodne Slovenije pa Klemenčič, Titl in Vrišer). »Bele lise na zemljevidu Slovenije so zahtevale obravnavo številnih do tedaj malo ali ne preučenih območij. Monografije so nastajale ob sodelovanju ali pod mentorstvom dr. Ilešiča in dr. Melika kot objavljene doktorske disertacije. Zanje je bil značilen časovno razvojni pristop, saj so največkrat zajemale spreminjanje družbenih in prostorskih struktur od pričetka 19. stoletja dalje, tudi na osnovi podrobno proučenih in kartiranih izbranih katastrskih občin. Njihove družbenogeografske značilnosti so bile obravnavane v tesni povezanosti z naravnogeografskimi dejavniki« (Kolnik in Konečnik Kotnik 2015).

V sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja, v t.i. tretjem geografskem raziskovalnem obdobju, je: »...postala paleta geografskih raziskav vse pestrejša. Uveljavili so se vplivi münchenske socialnogeografske šole npr. sodelovanje z dr. Hartkejem in dr. Ruppertom, pa sodelovanjem z poljskimi geografi, zlasti z dr. Kostrowickim« (Kolnik in Konečnik Kotnik 2015). Več desetletni sodelavec prof. dr. Mirko Pak pripisuje prof. dr. Belcu zasluge za izjemno povezavo v takratnem času dveh precej ločenih svetov, to je münchenske socialnogeografske šole in poljske agrarne geografije (Pak 2010). Proučevanje kmetijskih kultur, pričeto v Ljutomersko-Ormoških goricah, se je s prenosom raziskovalnih metod razširilo na ostale slovenske pokrajine. Zajelo je spremembe vinogradniških, sadjarskih in hmeljarskih površin od pričetka njihovega načrtnega uvajanja, pa tja do sedemdesetih let 20. stoletja. Raziskave so bile usmerjene v proučevanje kmetijstva, najpogostejše teme so bile melioracije in komasacije, zemljiške zložbe, razdrobljenost posesti v različnih sistemih poljske razdelitve, spremembe

tradicionalne zemljiške razdelitve, zemljiške in posestne strukture, razdrobljenost kmetijskih zemljišč kot persistenčni dejavnik inovacijskih procesov (Mursko polje), socialni prelog, razvoj družbenega sektorja kmetijstva in proces formiranja agroindustrijskih kompleksov, ekološka problematika melioriranih in komasiranih območij, uravnotežen trajnostni razvoj ter raba zemljišč v suburbanizacijskem procesu itd.

Po letu 1991, v t.i. četrtem slovenskem geografskem raziskovalnem obdobju, je prišla v ospredje tematika obmejnih regij s Hrvaško, njihova nerazvitost in marginalnost, prekomejna zemljiška pomešanost in zaposlitvena povezanost, kmetijstvo v luči ciljev EU, problemi uravnoteženega razvoja obmejnih regij, denacionalizacija in njeni učinki v kmetijstvu (Bračič 1991, Kert in Olas 2001, Pak 2010).

Že od šestdesetih let se je spremljalo tudi razvoj demografskih in socialnih razmer v zamejstvu, zlasti v slovenskem Porabju, v veliki meri po zaslugi povezovanja Pedagoške akademije Maribor in (kasneje fakultete) z Visoko učiteljsko šolo v Szombathelyju. »Šlo je za intenzivno timsko raziskovalno delovanje, ki je vključevalo interdisciplinarne vidike – med drugim je bilo opravljenega veliko terenskega dela s prof. dr. Zinko Zorko in prof. Ludvikom Olasom« (Kolnik in Konečnik Kotnik 2015). Poseben pomen je imelo za prof. Belca, kot tudi za mariborski oddelek za geografijo 2. zborovanje slovenskih geografov v Mariboru leta 1954, ki je: »...pomenilo pravo prelomnico v povojnem razvoju slovenske geografije. Sklenjeno je bilo, da je treba v raziskavah posvetiti čim več pozornosti prav severovzhodna Sloveniji, ki je bila takrat slabo proučena. Pospešila naj bi se sistematična izdelava regionalnih študij in na tej osnovi naj bi se sestavile monografije o posameznih pokrajinah. Prav ta zahteva je priklicala razmišljanja o timskih raziskavah, v katerih bi naj po besedah prof. Ilešiča ob redkih starejših posameznikih (Zgonik, Hočevnar) delovala predvsem skupina »agilnih in zavzetih povojnih diplomantov geografije pretežno iz SV Slovenije« (Klemenčič, Pak, Kert, Olas, Polajnar, Belec, op. avtoric). »Poudarjeno je bilo, da so za kraj zborovanja izbrali Maribor tudi zaradi študij o severovzhodni Sloveniji iz vrst takratnih študentov in najmlajših diplomantov. Prav tako ni naključje, da je geografski simpozij o severovzhodni Sloveniji v Mariboru leta 1972 obravnaval rezultate geografskega proučevanja tega dela Slovenije preteklih dveh desetletij. Predhodna raziskovalna aktivnost je bila nedvomno pomembna za zgodnjo ustanovitev mariborskega oddelka za geografijo in z njo povezano zahtevo po ustrezni kadrovski zasedbi in krepitvi oddelka« (Kolnik in Konečnik Kotnik 2015).

Posebne pomena za razvoj geografije in prepoznavnost Slovenije je bilo sodelovanje članov mariborskega oddelka za geografijo v različnih delovnih telesih, študijskih komisijah in kongresih v okviru Mednarodne geografske zveze (IGU). Med njimi je bil posebej aktiven prof. dr. Belec, ki je s sodelavci največ raziskav usmerjal v razvoj ruralne pokrajine SV Slovenije in se je še posebej uveljavil v Komisiji za uravnotežen ruralni razvoj ter v študijskih skupinah in komisijah za razvojne probleme v marginalnih regijah. Problematika ruralnega razvoja je bila v obdobju 1974 do 1990 predstavljena na 15 srečanjih komisij in 5 mednarodnih kongresih IGU, zato tudi ni naključje, da se je mariborskega oddelka za geografijo (v veliki meri tudi po zaslugi prof. Boruta Belca) zaradi njegove intenzivne vpetosti v mednarodni prostor, oprijel vzdevek »paradni konj ustanove« (Bračič 1991).

Prof. dr. Belec je objavljala doma in v tujini, tako v slovenskih in jugoslovanskih geografskih časopisih (Geografski zbornik, Geografski vestnik, Geografski obzornik, Geographica Iugoslavica, Geographica Slovenica, Časopis za zgodovino in narodopisje, zborniki geografskih kongresov in simpozijev) kot v mednarodnih publikacijah. Med temi gre omeniti zlasti kongresne zbornike Mednarodne geografske zveze in njenih komisij ter publikacije geografskih inštitutov univerz v Frankfurtu/M, Münchnu, Marburgu/L in Bayreuthu in mednarodne znanstvene konference z 52 objavljenimi znanstvenimi prispevki (Cobbis 1955-2008). Od leta 1974 je sodeloval v različnih delovnih telesih Mednarodne geografske zveze, predvsem njenih komisijah za rabo tal in ruralni razvoj. V obdobju 1992 do 1996 je opravljal dolžnosti rednega člana Komisije za uravnotežen razvoj ruralnih sistemov, od leta 1996 pa je deloval kot član mednarodne Študijske skupine za razvojne probleme v marginalnih regijah v okviru Komisije za dinamiko marginalnih in kritičnih regij. Z referati se je udeležil kongresov Mednarodne geografske zveze v Moskvi 1976, Tokiu 1980, Parizu 1984, Sidneyu 1988 in Washingtonu 1992 ter njenih simpozijev v Veroni 1974, Parizu 1975, Szegedu 1979, Naganu 1980, Fresnu 1981, Barceloni 1983, Aucklandu 1984, Bodou 1991, Manhattnu (Kansas) 1992, Pragi 1994, Mendози in Santiagu 1995, Glasgowsu 1996 in Harareu 1997. Sodeloval je tudi na mednarodnih simpozijih v Oulu 1987 in Ljubljani 1990. Poleg tega je dela predstavil na mnogih meddržavnih, tako nemško- in poljsko-jugoslovanskih, slovensko-slovaških in slovensko-nemških simpozijih in seminarjih ter na državnih in republiških kongresih in posvetovanjih.

Prof. dr. Belec vidi kot enega najpomembnejših segmentov svojega dela prav odprtost v mednarodni prostor. »Preko tega nam je bilo omogočeno seznaniti se z raziskovalnim delom in dosežki drugih geografov, predstaviti naša raziskovanja ter obiskati dobršen del sveta. Navedeno je podprlo vse vidike mojega dela, še posebej raziskovalni in pedagoški vidik. Tako mi je uspelo oblikovati zbirko preko 2500 diapozitivov, ki so pomembno ilustrirali predavanja s področja regionalne geografije«. (Kolnik in Konečnik Kotnik 2015).

Bibliografija prof. Boruta Belca (Cobbis 1955-2008) obsega 433 enot, med njimi 30 izvirnih znanstvenih člankov, 20 elaboratov, 70 objavljenih predavanj in povzetkov na znanstvenih konferencah, 38 samostojnih sestavkov v znanstvenih in strokovnih knjigah, 28 sestavkov v enciklopedijah, 1 znanstveno in 3 strokovne monografije, 6 univerzitetnih učbenikov in do leta 1980 138 enot mentorskih del.

Prof. dr. Borut Belec danes v smislu osebne navezanosti najvišje vrednoti svoja najzgodnejša raziskovalna dela, sploh doktorat in kasneje znanstveno monografijo Ljutomersko-Ormoške gorice objavljene 1968 leta. Svoje izobraževalne in raziskovalne usmeritve vidi tako: »...kot odziv na obstoječe situacije: intenzivna dogajanja v družbi npr. viničarstvo, nacionalizacija, depopulacija in posledično raziskovalne trende, kot tudi seveda vpliv mojih mentorjev iz ljubljanskega geografskega oddelka, ki je bil v času začetkov delovanja mariborskega oddelka za geografijo že uveljavljena inštitucija, ter vpliv preostalih geografskih kolegov.« V njegovih razmišljanjih je zaznati družabnost ter kolegialno in timsko naravnost, ki je: »...pomembno oplemenitila moj študij in delo«. (Kolnik in Konečnik Kotnik 2015). Tudi danes se mu zdi zelo pomembno, da se ne bi zanemarljivo pomen dela številnih sodelavcev, ki jih vedno znova navaja v upanju, da ne bi koga nehote izpustil. Ta naravnost je vedno pospremljena s posebno skromnostjo, saj se je prof. dr. Belec nerad izpostavljala v javnosti, nenazadnje tudi zato, ker: »...sem imel vedno časovno stisko zaradi izjemno veliko raziskovalnega, organizacijskega in

drugega dela.« Po navedbah dr. Paka (2010) so si geografi v Ljubljani vrsto let zaman prizadevali, da bi prišel predavat tudi k njim in prof. dr. Belec to komentira: »... res jim ni uspelo, a edini vzrok zato je bilo kronično pomanjkanje časa« (Kolnik in Konečnik Kotnik 2015).

4. Pedagoško delo

Prof. dr. Borut Belec je bil nosilec številnih študijskih predmetov iz področja fizične, družbene in regionalne geografije, med njimi: geomorfologije, klimatogeografije, ekonomske geografije, regionalne geografije sveta in regionalne geografije Slovenije. Na Višji in Visoki ekonomsko-komercialni šoli v Mariboru je pogodbeno predaval ekonomsko, turistično in prometno geografijo. Čas zaposlitve prof. Boruta Belca na Oddelku za geografijo Pedagoške akademije v Mariboru ter čas razvoja te inštitucije v Pedagoško fakulteto je bil: »... zahteven, kot so zahtevni vsi razvojni začetki in gradnja visokošolskega sistema. Pri razvijanju oddelka za geografijo sem od leta 1962 intenzivno sodeloval z dr. Vladimирjem Bračičem, od leta 1964 z dr. Mavricijem Zgonikom in asistentom Borisom Sternišo, od leta 1968 z dr. Božidarjem Kertom in od leta 1975 s prof. Ludvikom Olasom. V sedemdesetih in osemdesetih letih so prihajali mlajši sodelavci: mag. Anka Kristan, mag. Zoran Kus, prof. Miro Štefanac mag. Vlado Drozg, mag. Karmen Kolnik, mag. Uroš Horvat, kasneje pa tudi s svojimi nekdanjimi študenti in sedanji člani oddelka za geografijo«. Spomini na obdobja pred ustanovitvijo oddelka ter na obdobja pričetkov višješolskega in nato visokošolskega študija, ki so ga vsi navedeni sprejeli z veliko odgovornostjo in delovno zagnanostjo: »... so tudi zelo nostalgичni, kar zlasti velja za terensko delo in številne ekskurzije po Sloveniji, zamejstvu in tedanji skupni državi« (Kolnik in Konečnik Kotnik 2015).

Slika 4: Priključitev Pedagoške akademije k Univerzi v Mariboru leta 1975. Prof. dr. Borut Belec, dekan Pedagoške akademije, podpisuje priključitveno izjavo v Unionski dvorani Maribor.

Vir: Osebni arhiv B. Belca.

Bibliografija prof. dr. Boruta Belca (Cobiss 1955-2008) zajema tudi 6 univerzitetnih učbenikov, ki so bili dragocen študijski vir za generacije študentov s konca šestdesetih, v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja: Osnove fizične geografije (1968, 1973), Osnove fizične geografije: Geomorfologija, klimatogeografija (1977), Osnove fizične geografije: Hidrogeografija, pedogeografija, biogeografija, človek in okolje (1977), Matematična geografija (1979), Prometna geografija (1982), Fizična geografija I in II (1983).

Slika 5: Portret prof. dr. Boruta Belca.

Vir: Studio Hochstatter 2011, osebni arhiv B. Belca.

Prof. dr. Belec visoko vrednoti in se spominja pedagoškega dela s študenti. Posebej se mu je zdelo pomembno: »... da lahko študentom prenesem svojo mednarodne izkušnje in spoznanja s številnih terenskih del ter ekskurzij«. V ta namen je posnel: »... preko 2500 diapozitivov, ki so imeli v času odsotnosti svetovnega spleta in drugih množičnih medijev, zelo veliko vrednost kot didaktični material za predavanja zlasti z regionalne geografije«. Prav tako se mu je vedno zdelo pomembno, da je podatke, ki jih je želel posredovati študentom zbral v: »... študijsko gradivo, ki sem ga opremil s skicami in fotografijami, ki so imele izjemno spoznavno nazorno vrednost. Gradiva so uporabljali ne samo mariborski in ljubljanski študenti geografije, temveč tudi kot učitelji kasneje v pedagoški praksi, ko so naleteli na težave pri pojasnjevanju določenih geografskih procesov svojim učencem in dijakom.« Vrednost profesorjevih predavanj je bila, poleg njegovega obsežnega znanja in metodoloških veščin, tudi njegova pregovorna pozitivna naravnost in humor. »... pa še nekaj: bil sem vedno sorazmerno točen pri predavanjih...« (Kolnik in Konečnik Kotnik 2015).

5. Zaključek

V prispevku smo s pomočjo polstrukturiranega intervjuja v kombinaciji z analizo obstoječih objavljenih in osebnih, neobjavljenih gradiv prof. dr. Boruta Belca, podali pregled štirih področij profesionalnega dela jubilanta, to so: izobraževanje, kariera, raziskovanje in pedagoško delo.

V sintezi spoznanj bi želeli izpostaviti, da je zaslužni prof. dr. Borut Belec s svojim delom bistveno prispeval k razvoju tako fizične geografije kot zlasti agrarne in socialne geografije v okviru geografske znanosti ter k afirmaciji slovenske geografije v svetu in z njo k večji prepoznavnosti Slovenije (Bračič 1991, Kert in Olas 2001, Pak 2010, Lorber 2011).

Izjemno pomembno je njegovo intenzivno sodelovanje v upravnih vidikih univerzitetnega dela, ki je pripeljalo do zgodovinsko pomembnih odločitev na področju institucionaliziranja slovenske geografije. Pri razvoju predhodnice Filozofske fakultete v Mariboru in njenega geografskega oddelka je bil pomemben dolgoletni trud njenih visokošolskih učiteljev, njihova ambiciozna razvojna usmeritev, odprtost v mednarodni prostor ter vera v končni uspeh, kar vse so odlike jubilanta.

Prejel je Prešernovo nagrado za študente (1954), nagradi Sklada Štefana Kovača (1962) in Sklada Borisa Kidriča (1982), Red dela s srebrnim vencem SFRJ (1975), zlato plaketo Pedagoške akademije (1980), srebrno (1980) in zlato (1990) plaketo Univerze v Mariboru. Zveza geografskih društev Slovenije mu je za izjemne znanstvenoraziskovalne dosežke pri proučevanju Slovenije podelila Melikovo priznanje (1997), prejel je priznanja Inštituta za geografijo Univerze v Ljubljani (1972), Oddelka za geografijo Univerze v Ljubljani (1999) in Visoke ekonomsko-komercialne šole Univerze v Mariboru (1984) za dolgoletno uspešno sodelovanje na raziskovalnem področju ter prispevek k njihovem razvoju in uveljavitvi. Prof. Belec je častni član Zveze geografskih društev Slovenije (2003) in Društva geografov Pomurja (2006). Univerza v Mariboru mu je leta 2000 ob odhodu v pokoj za izredne zasluge na pedagoškem in znanstvenoraziskovalnem področju podelila naslov zaslužnega profesorja Univerze v Mariboru. Nenazadnje velja poudariti profesorjevo timsko naravnost in globoko spoštovanje do sodelavcev iste generacije kot tudi do mlajših geografov. Za vse goji: »... najlepše želje in še naprej visoka pričakovanja do slovenske geografije« (Kolnik in Konečnik Kotnik 2015).

Literatura

- Belec, B. 2012: Govor ob petdesetletnici Oddelka za geografijo v Mariboru. Tipkopis.
- Belec, B. 1981: Pedagoška fakulteta v Mariboru – pogledi na prehojeno pot. Tipkopis.
- Beverley, J. 2000: Testimonio, Subalternity and Narrative Authority. V N. K. Denzin in Y. Lincoln, S. Handbook of Qualitative Research (str. 555–565). Thousand Oaks. London, New Delhi: Sage Publications.
- Bračič, V. 1991: Ob šestdesetletnici prof. dr. Boruta Belca. Geografski vestnik, 63 (str. 174-175).
- Clandinin, D. J. in Connelly, F. M. 1995: Teachers Professional Knowledge Landscapes. New York: Teachers College Press.

Cobiss: Borut Belec, Osebna bibliografija za obdobje 1955-2008,
<http://izumbib.izum.si/bibliografije/Y20160104145349-A1555043.html>
(3.10.2015)

Kert, B., Olas, L. 2001: Borut Belec - sedemdesetletnik, Maribor, 13.1.2001,
Geografski vestnik, letn. 73, št. 1 (str. 101-102).

Kolnik, K., Konečnik Kotnik, E. 2015: Zapis posnetka intervjuja s prof. dr. Borutom
Belcem, Maribor.

Lorber, L. 2011: Zaslužni profesor dr. Borut Belec – osemdesetletnik, Časopis za
zgodovino in narodopisje, 82. Maribor.

Pak, M. 2010: Profesor Borut Belec, osemdesetletnik, Dela, št. 34, Znanstvena
založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

PROFESSOR EMERITUS DR. BORUT BELEC: THE IMPORTANCE OF HIS WORK FOR THE DEVELOPMENT OF MARIBOR AND SLOVENIAN GEOGRAPHY

Summary

In this paper we have used a semi-structured interview in combination with the analysis of existing and personal unpublished professional work of Professor Emeritus of University of Maribor dr. Borut Belec to pass and overview of the four areas of his professional work: education, career, research and teaching.

In the synthesis we would like to point out that his work significantly contributed to the development of physical geography and human geography of Slovenia, especially rural and social geography, in the context of affirmation of Slovenian geography in the world, and with it to greater recognition of Slovenia (Bračič 1991, Kert and Olas 2001, Pak 2010, Lorber 2011).

Also is extremely important his intensive cooperation in the management aspects of university work, which led to historically important decisions in the design of different institutions of Slovenian researching and schooling scheme of geography. In developing the predecessor of Faculty of Arts in Maribor and its geographic department it was an important long-standing effort of its teaching staff and their ambitious development policy in the second half of the 20th Century, especially the openness to the international environment and a belief in ultimate success, all of which are distinctive features of the celebrator. Prof. dr. Borut Belec has received numerus awards, prizes and medals: Prešeren's award for students (in 1954), awards of Fund of Štefan Kovač (in 1962) and Fund of Boris Kidrič (in 1982), medal: Red dela s srebrnim vencem SFRJ (in 1975), gold medal of Pedagogical Academia (In 1980), silver medal (in 1980) and gold medal (in 1990) of University of Maribor. Association of Geographical Societies of Slovenia grand him for his outstanding scientific research achievements of geography of Slovenia the Melik's prize (In 1997). For many years of successful cooperation in the field of research and contribution to their development and enforcement Professor has also received recognition of The Institute for Geography University of Ljubljana (In 1972), Department for Geography Faculty of Arts University of Ljubljana (1999) and Faculty of Economic and Business University of Maribor (In 1984). Prof. dr. Borut Belec is an honorary member of the Association of Geographical Societies of Slovenia (since 2003) and the Association of Geographers of Pomurje (since 2006). University of Maribor honoured him with the title of Professor Emeritus of the University of Maribor (in 2000).

Finally, we have to underline Professors' true team attitude and a deep respect for the colleagues of the same generation as well as to young geographers. For all of them: "... best wishes and continued high expectations towards the Slovenian geography."

